

Brüsszel, 2025. november 7.
(OR. en)

14930/25

SPORT 43

FELJEGYZÉS

Küldi:	az elnökség
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Tárgy:	Demokrácia és átláthatóság a sportban – <i>Véleménycsere</i>

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti tárgyra vonatkozó elnökségi vitaindító feljegyzést a Tanács (Oktatás, Ifjúság, Kultúra és Sport) 2025. november 28-i ülésén folytatandó véleménycsere előkészítése céljából.

Demokrácia és átláthatóság a sportban*Elnökségi vitaindító feljegyzés*

A sport az európai társadalom szerves része. Többről van szó, mint versenyekről, eredményekről és érmekről: a sport határokon, kultúrákon és nyelveken átívelően inspirálja, bevonja és egyesíti az embereket. Az öröm, a sportszerűség, a befogadás és a tisztelet előmozdításával a sport hozzájárul ahhoz, hogy a polgárok aktívan és egészségesen éljenek, és részt vállaljanak a társadalmi ügyekben. Hidakat épít, tereket hoz létre, és eléri, hogy a közös célok elérése érdekében félretegyük nézeteltéréseinket. A pályán és a helyi klubokban a sport erősíti a közös identitást és a kohéziót, ezzel mutatva, hogy a sportszerűség és a szabályok tiszteletben tartása a demokratikus állampolgárság alapja. A demokrácia valódi iskolájaként a sport előmozdítja az integritást, a felelősségvállalást és a részvételt, megerősítve azt a társadalmi szövetet, amelyen a társadalmaink alapulnak.

Erre az alapra épült fel az európai sportmodell. A sportmodell azon a meggyőződésen alapul, hogy a sportnak nemcsak a szórakoztatnia kell, hanem meg kell őriznie a közös értékeinket is, azaz a demokráciát, az átláthatóságot, a szolidaritást és az emberi jogok tiszteletben tartását. Ezek az elvek jelentik a sportban a bizalom és a legitimitás sarokköveit. Ezek nélkül fennáll annak a kockázata, hogy a sport elveszíti egyesítő szerepét mint pozitív, konstruktív erő a társadalomban. Az EU dán elnöksége ezért úgy döntött, hogy a sportban megmutatkozó demokráciát és átláthatóságot helyezi e politikai vita középpontjába.

A Dánia és az északi országok által 2021-ben kezdeményezett, a nemzetközi sportszövetségek munkájában érvényesülő átláthatóságról, demokráciáról és emberi jogokról szóló közös nyilatkozat jelentős mérföldkövet jelentett. Az eredetileg 23 európai ország által aláírt és jelenleg összesen 38 ország által jóváhagyott nyilatkozat előmozdítja a nyílt és demokratikus döntéshozatalt, valamint hasznos referenciaként szolgál a sportszervezetek számára belföldi és nemzetközi viták során. Ezen sportszervezetek jelentős felelősséget viselnek a legjobb demokratikus gyakorlatok végrehajtásában és fenntartásában. A demokratikus és átlátható értékek immár határozottan beépültek az uniós sportpolitikába: a sportról szóló 2007. évi fehér könyvtől, valamint a 2009-es Lisszaboni Szerződéstől kezdve a sportra vonatkozó uniós munkatervekig és az Erasmus+ programig, amelyek mind megerősítik a jó kormányzást, és beépítik a sport társadalmi szerepét az európai együttműködésbe.

Ezen előrelépések ellenére továbbra is komoly kihívások állnak fenn. Számos nemzetközi sportszervezetben még mindig demokratikus deficitek állnak fenn, mivel messzemenő következményekkel járó döntéseket hoznak meg a tagszervezetek, a sportolók vagy a civil társadalom bevonása nélkül. Az átláthatóság továbbra sem megfelelő, például a rendezési jogok odaítélése terén, ahol a nem egyértelmű kritériumok és az átláthatatlan szavazási eljárások növelik a korrupció és jogtalan befolyásolás kockázatát. Ugyanakkor a sportot továbbra is az úgynevezett sportswashing eszközöként használják, azaz a rezsimek nagyszabású eseményeket használnak fel hírnevük javítására, valamint arra, hogy eltereljék a figyelmet a nem demokratikus folyamatokról és az emberi jogi visszaélésekről.

Ezenkívül azt is láttuk, hogy a szakadár ligák veszélyt jelentenek. Ezek olyan üzleti vállalkozások, amelyek nem felelnek meg teljes mértékben az európai sportmodell mögött álló értékeknek. A feljutási és a kiesési rendszeren kívül álló zárt versenyek aláássák a nagy és kis klubok közötti szolidaritást, megszakítják a szabadidősport és az élsport közötti alapvető kötelékeket, és rombolják az európai sporthagyományok középpontjában álló nyitottságot és sportszerűséget. Emellett az, hogy az európai versenyeket üzleti okokból nem európai helyszínekre helyezik át, gyengítheti a klubok, a szurkolók és a közösségek közötti kulturális és társadalmi kötelékeket. Ha a sport eltávolodik a természetes környezetétől, fennáll a veszélye annak, hogy elidegeníti szurkolóit, és elveszíti szerepét a helyi és nemzeti identitás fenntartásában.

Amennyiben ezek a fejlemények folytatódnak, fennáll a veszélye, hogy a sport elveszíti társadalmi legitimációját. A közbizalom attól a meggyőződéstől függ, hogy a mérkőzéseket egyenlő versenyfeltételek mellett játsszák-e, és hogy a döntéseket tisztességes demokratikus alapokon hozzák-e meg. Az európai sportmodell védelme aktív erőfeszítést igényel. Az EU-nak, a tagállamainak és a sportszervezeteknek meg kell erősíteniük elkötelezettségüket az európai sportmodell értékei iránt, támogatniuk kell a nyílt versenyeket, és meg kell őrizniük a szabadidősport és az élsport közötti szolidaritást.

A modell védelme az átláthatóság és az integritás fenntartását jelenti, biztosítva, hogy a versenyeken való indulás lehetősége és a sporteredmények érdemeken alapuljanak, nem pedig pénzügyi kizárólagosságon vagy zárt rendszereken. Ez a feljutási és a kiesési struktúrákba ágyazott átláthatóság az, ami megkülönbözteti az európai sportot az üzleti érdekek által vezérelt formátumoktól. Az, hogy az EU és tagállamai elismerik a sport autonómiáját, nem jelentheti azt, hogy elégedetten hátradőlhetünk – továbbra is aktívnak kell maradnunk, folyamatos párbeszédet kell folytatnunk és elkötelezettnek kell lennünk a folyamatos fejlődés iránt. Határozottan ki kell állni az ellen, hogy az európai versenyeket üzleti okokból Európán kívüli helyszínekre helyezték át, ezzel hangsúlyozva, hogy a sport kulturális és társadalmi értéke nem silányulhat árucikké.

A nagyszabású sportesemények rendezési jogának odaítélése szintén egy olyan terület, ahol meg kell erősíteni az átláthatóságot és a legitimitást. A döntéseknek egyértelmű, nyilvános kritériumokon kell alapulniuk, és a tagjelölt országokat az emberi jogok, a kormányzásra vonatkozó normák és a sajtószabadság terén elért eredményeik szerint kell értékelni. Az elmúlt években a visszaéléseket bejelentő személyeknek és független vizsgálatoknak köszönhetően napvilágra került, hogy a tornák szervezési jogának odaítélését hogyan befolyásolhatja az átláthatatlan döntéshozatal, a felügyelet hiánya és a nyilvános narratívák manipulálása – beleértve az újságírók megfigyelését és az információk ellenőrzését a kritikák elfojtása érdekében. Ezek a tapasztalatok rávilágítanak az átláthatóság és az elszámoltathatóság gyengülésével járó kockázatokra, és arra, hogy sürgősen biztosítani kell, hogy a nyitottság, a véleménynyilvánítás szabadsága és a független ellenőrzés olyan feltételei legyenek a nemzetközi sportesemények odaítélésének és nyomon követésének, amelyek nem képezhetik alku tárgyát.

Ezért a rendezési jogokra vonatkozó döntések meghozatalát követően – a független felügyelet és a sportesemények hosszú távú társadalmi és környezeti örökségére vonatkozó egyértelmű követelmények mellett – elengedhetetlen a szavazások teljes körű nyilvánosságra hozatala és az eseményt követő folyamatok átláthatósága.

A sportban a demokrácia és az átláthatóság megerősítése azonban messze túlmutat a rendezési jogokon. Érinti a szövetségek, a klubok és az egyesületek napi irányítását, valamint a pénzügyi mozgások kezelésének, a sportolók védelmének és támogatásának, valamint az információk megosztásának módját. Azt is jelenti, hogy támogatni kell azokat, akik előmozdítják a sport integritását – az újságírókat, a visszaélést bejelentő személyeket és a független szakértőket. E személyek kritikus figyelme és bátorsága elengedhetetlen az elszámoltathatóság garantálásához. Annak biztosítása, hogy ezek a szereplők szabadon és biztonságban működhessenek, a sport demokratikus irányításának központi eleme.

Egyetlen ország vagy szervezet sem képes egyedül megvalósítani ezeket a változásokat. Az előrehaladás függ a hasonlóan gondolkodó államok közötti erős szövetségektől, a nemzetközi sportszövetségeknek az irányítási gyakorlataik reformjához nyújtott támogatástól, valamint a nyitottságot és elszámoltathatóságot szolgáló gyakorlati eszközök és normák kidolgozásától. A sportökoszisztémán belüli oktatás és médiatudatosság előmozdítása szintén fontos a kritikus és független tájékoztatás megerősítése, valamint a narratívák manipulálásával és ellenőrzésével szembeni ellenállás elősegítése szempontjából.

Közös erőfeszítéssel az EU, a tagállamok és a sportszervezetek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a nemzetközi sportban az átláthatóság és a demokrácia ne a kivétel, hanem a szabály legyen. A sport egyesít minket, de a sportnak is szüksége van ránk. Erős, demokratikus és közös európai hangra van szükség a sport integritásának védelme és a társadalomban egyesítő erőként betöltött szerepének megőrzéséhez.

Következésképpen felkérünk minden tagállamot, hogy vitassák meg a következő kérdéseket:

1. Hogyan tudják az EU és tagállamai a legeredményesebben és legkonkrétabban támogatni a nemzetközi sportszövetségeket abban, hogy megerősítsék a demokráciát, az átláthatóságot és az integritást az irányítási struktúrákban – például a jó kormányzás olyan közös európai elvei révén, amelyek egyértelmű szabványokat és elvárásokat határoznak meg?
2. Hogyan tudják az EU és tagállamai határozottan védeni és előmozdítani az európai sportmodellt – és többek között a nyílt versenyek, a sport minden szintje közötti szolidaritás és a társadalmi felelősségvállalás jelentette értékeket –, miközben a szakadár ligákkal és az európai versenyek áthelyezésével kapcsolatos kérdéseket is kezelik?

Kérjük, hogy felszólalásuk időtartamát három percre korlátozzák.